

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

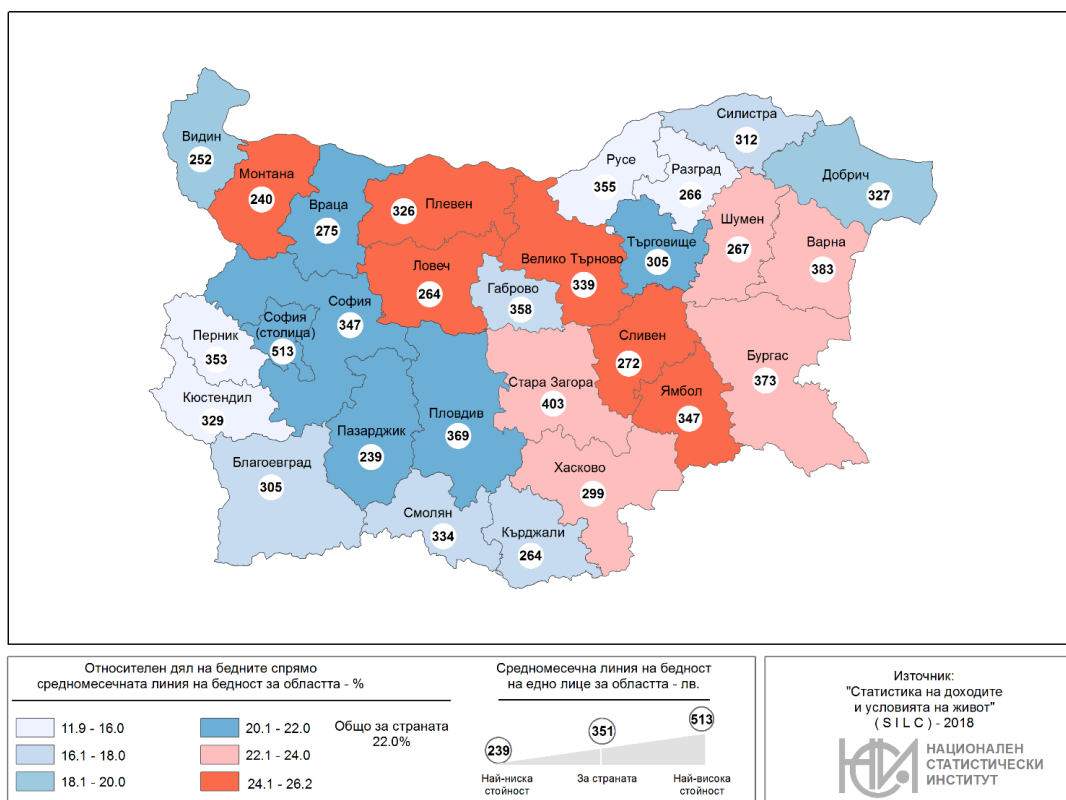
Оценка на бедността

По окончателни данни от изследването, проведено през 2018 г., линията на бедност общо за страната за 2018 г. е 351.11 лв. средно месечно на лице от домакинството. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 550.8 хил. лица, или 22.0% от населението на страната.

За 2018 г. в област Монтана размерът на линията на бедност е 239.75 лв. средно месечно на лице от домакинството, като под прага на тази линия е живяло 26.2% от населението на областта.

За 2018 г. област Монтана се нарежда на предпоследното 27-мо място в страната по размер на линията на бедност изпреварвайки област Пазарджик (238.67 лв.).

Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2018 година

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност намалява с 0.3%, но относителният дял на бедното население се увеличава с 3.2 процентни пункта. В област Монтана относителният дял на бедност при мъжете е 25.3%, а при жените - 27.2%. Разликата в равнищата на бедност по пол в областта е 1.9 процентни пункта при 3.0 пункта за страната. В сравнение с предходната година делът на бедност в област Монтана се увеличава и при мъжете и при жените съответно с 1.3 и 5.1 процентни пункта (табл. 1).

Табл. 1. Основни индикатори за бедност

	2014	2015	2016	2017	2018
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	238.4	237.9	246.6	240.4	239.8
Лица под линията на бедност - хил.	30.4	34.6	31.2	31.2	34.7
Относителен дял на бедните - % от населението	21.5	24.9	22.8	23.0	26.2
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	44.1	47.1	54.8	54.2	55.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	25.3	30.1	35.4	35.2	37.2
Коефициент на Джини ¹	32.0	31.2	35.7	37.4	39.9

Системата на социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2018 г. в област Монтана показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност нараства до 37.2%, или с 11.0 процентни пункта. Данните при мъжете нарастват до 36.4%, а при жените нарастват до 38.0%.

Съответно при изключване на пенсиите и останалите трансфери, равнището на бедност за областта нараства до 55.9% (при средно за страната 45.2%).

Поляризацията на населението в област Монтана по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2018 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 13.1 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2017г. поляризацията се увеличава

В област Монтана през 2018 г. 20.2 хил. лица на възраст 18 - 59 г. живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 29.2% от населението на областта. Спрямо 2017 г. относителният им дял намалява с 1.7 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и лични нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса с потреблението на конкретни стоки и услуги.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на почивка извън дома (27.4%), и възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и други) със собствени средства (38.4%). Само 2.3% от лицата се ограничават при отоплението на жилището. Ограничения по отношение на плащането на разходите свързани с жилището изпитват 16.0% от населението. Домакинствата, които посочват че не могат да си позволят консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден са 26.3%. Успоредно с това 20.3% от домакинствата не могат да си позволят автоматична пералня, 11.5% - телефон, вкл. мобилен, и 3.1% цветен телевизор.

През 2018 г. 22.5% от населението в област Монтана живее в материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя) при 20.9% средно за страната.

Комбиниран индикатор

От изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател, който включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2018 г. 40.0% от населението на областта, или 52.9 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя се увеличава с 4.4 процентни пункта спрямо 2017 г. като при мъжете (44.0%) нараства с 6.8, а при жените (36.2%) нараства с 2.1 процентни пункта (табл. 2).

Табл. 2. Население в риск от бедност или социално изключване по пол в област Монтана

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо					
брой лица-хил.	42.3	42.9	49.5	48.2	52.9
% от населението	29.9	30.8	36.1	35.6	40.0
Мъже					
брой лица-хил.	22.2	23.8	25.8	24.7	28.5
% от населението	32.7	34.9	38.4	37.2	44.0
Жени					
брой лица-хил.	20.1	19.1	23.7	23.4	24.5
% от населението	27.3	26.9	33.9	34.1	36.2

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група - съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2018 г. включва 8 696 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Образователна степен

За определяне на образователното равнище на родителите е използвана Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011):

МСКО 0 - Предучилищно образование

МСКО 1 - Начално образование

МСКО 2 - Основно (прогимназиално) образование

МСКО 3 - Средно образование

МСКО 4 - Професионално обучение след средно образование

МСКО 6 - Висше образование (бакалавър и професионален бакалавър)

МСКО 7 - Висше образование (магистър)

МСКО 8 - Висше образование (доктор).

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот показателят „риск от бедност“ за област Монтана е изчислен при следните оценки, посочени в табл. 3:

Табл. 3. Оценки на показателя „риск от бедност“ по области през 2018 година

	Монтана	
	относителен дял - %	стандартна грешка
Общо	26.2	9.0
0 - 17 години	10.7	4.3
18 - 64 години	14.3	5.1
65+ години	1.2	0.6
Мъже	26.2	9.0
Жени	16.6	2.8